

سه‌شنبه ۱۳ دی‌ماه ۱۴۰۰ - شماره ۱۶۰

یادداشت

پروژه‌ای شکست خورده به نام خصوصی سازی

<div><div></div>حسین سلاح ورزی</div>
--

خصوصی سازی یک ضلع از مثلث اقتصاد پویا و توسعه گراست، دو ضلع دیگر این مثلث آزادسازی و نهادسازی هستند که قاعده این مثلث آزادسازی است؛ آزادسازی زیربنای ساختن اقتصادی پویا و توسعه گراست.

خصوصی‌سازی در ایران پروژه‌ای شکست‌خورده است زیرا در جایگاه یک سیاست، نه فلسفه و هدف آن به درستی از سوی سیاست‌گذاران و افکارعمومی درک شد و نه اعتقادی به این فلسفه وجود داشت. مردم و سیاست‌مداران، تنها و تنها تحقق هدف این سیاست را می‌خواستند و می‌خواهند (پول نقد در خزانه دولت و معاش مرفه برای ملت) بدون اینکه آماده پذیرش الزامات و قیودی باشند که در فلسفه آن نهفته است. درست مانند کودکی که می‌خواهد پرواز کند؛ اما از طرفی فاقد آن سطح از بلوغ عقلی است که پذیرد آدمیزاد پر و بالی ندارد و طرف دیگر توانی برای رساندن خودش به فرودگاه و هوایما و در نهایت استفاده مناسب از ابزار صحیح برای پرواز ندارد.

خصوصی سازی یک ضلع از مثلث اقتصاد پویا و توسعه گراست، دو ضلع دیگر این مثلث آزادسازی و نهادسازی هستند که قاعده این مثلث آزادسازی است؛ آزادسازی زیربنای ساختن اقتصادی پویا و توسعه گراست، آزادسازی اقتصادی اجازه می‌دهد بازار به وظیفه ذاتی خودش برای تخصیص بهینه منابع در نظام اقتصادی عمل کند و از سویی دیگر «کارآفرینی» را به عنوان یک نهاد حیاتی تولید ارزش افزوده در اقتصاد امروز، به مناسبات تولید و تجارت تزریق کند.

قاعده‌ه مثلث اما در ایران به دلایل مختلفی مشمول بی‌مهری و حتی دشمنی است، دلایل مفصلی که شرح آن‌ها در این مقال کوتاه نمی‌گنجد اما، خروجی این بی‌علاقگی و بی‌اعتقادی به فلسفه آزادسازی اقتصادی، همین سرب‌بی‌پال دم و اشکمی است که ما نام خصوصی سازی بر روی آن گذاشته‌ایم.

کارخانه یا شرکته به یک فعال اقتصادی بخش خصوصی واگذار می‌شود و از فرد صبح، و حتی چه بسا پیش از تکمیل فرایند واگذاری، هزار مدعی ریز و درشت، گاهی با تمسک به قوانین متعدد و فاقد منطق اقتصادی و مزاحم تولید کشور، و گاه بی هیچ مستمسک و بهانه حتی، صرفا با تکیه به جایگاه و قدرتی که دارند به سرراغ خریدار نگوین بخت شرکت کارخانه می‌آیند که اینجا را باید و چنین و چنان ادعا کنی و بعضی از این شرط‌ها حتی در خود قرارداد واگذاری درج می‌شود!

یک نفر هم نیست که محض رضای خدا به حضرات بگوید: عزیزان شما مگر از ایسین کار چیزی می‌دانای؟ شما، به ویژه عزیزان دولتی، اگر به رموز و فنون مدیریت بنگاه و چرخاندن چرخ تولید و تجارت واقف بودید که کار بنگاه و کارخانه تحت مدیریت مدبرانه تان به ورشکستگی و افلاس و رکود نمی رسید که بعد از به تهِ دیگ خوردن تفکیگر رانست و حمایت دولتی، پرایش به دنبال مالک جدید در بخش خصوصی باشید تا بلکه مال مرده نقد شود.

شکی نیست که در این واگذاری ها باید نهایت دقت در حفظ حقوق عمومی (یا همان حق دولت به معنای وسیع کلمه) و حقوق جامعه انجام شود؛ اما راهش مداخله در راه و رسم اداره یک فعالیت اقتصادی یا تعیین تکلیف برای اموالی که خودتان همین چند صباح پیش به دیگری واگذار کرده‌اید نیست.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکی در دولت (فقه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین کننده ساختن جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل انکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکته قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تایی اول قفل و ناقص و سسومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می‌کند.

ساختن این سه گانه اخیر هم البته الزاماتی دارد که ریشه‌ای‌ترین آن‌ها،همانطور که در ابتدای این یادداشت ذکر شد اعتقاد سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به «آزادی اقتصادی» به عنوان یک اصل حقوقی متین و یک ضرورت اساسی برای توسعه کشور است. روزی که این اعتقاد و التزام خود را در بازتعریف وظایف و حقوق و محدودیت‌های متقابل دولت و فعالان بخش خصوصی و نیز در بازتعریف مناسبات اقتصادی سیاسی کشور نشان داد، می‌توان به آینده پروژه خصوصی‌سازی و البته به قرار گرفتن کشور در مسیر تحقق آرمان «پیشرفت و عدالت، امیدوار شد». پیش از آن، هر که بیاید و هر که برود، هر چه بگویند و هر چه بشنویم، آش همین است و کاسه همین.

✽نویس ریب اتاق بازرگانی ایران

سراحد آنلاین ^{پایگاه خبری} **eghtesadsaramadonlin.ir**

پیشرفت‌های زیادی در سامانه‌های پدافندی داشته‌ایم

فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: در سالیان اخیر پیشرفت‌های زیادی در سامانه‌های راداری و پدافندی داشته‌ایم.به گزارش اقتصادسرامد، سرتیپ پاسدار امیرعلی حاجی‌زاده در حاشیه مراسم معارفه فرمانده جدید قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء(ص)، درباره دستاوردها در حوزه سامانه‌های پدافند هوایی اظهار کرد: به لطف الهی در تحقیقات و ساخت سامانه‌های پدافندی اعم از سامانه‌های راداری، موشکی و جنگ الکترونیک و پیشرفت‌های زیادی طی سال‌های گذشته انجام شده و امروز به نتیجه رسیده و محصول داریم.فرمانده نیروی هوافضای سپاه افزود: به‌کارگیری این سامانه‌ها نیازمند یک فرماندهی و کنترل بسیار دقیق است و این یک کار دفاعی و متفاوت با یک کار آفندی است و دشمن است که تعیین می‌کند از کدام مسیر می‌آید و طبیعتا سیستم کنترل فرماندهی که این سامانه‌ها را به‌کار می‌گیرد از پیچیدگی خاصی برخوردار است.حاجی‌زاده خاطر نشان کرد: لذا امروز در چند مرحله که در گذشته شاهد بودیم این فرماندهی کنترل تکامل پیدا کرده و امروز شاهد تحول بیشتری در این حوزه هستیم و در بکارگیری سامانه‌ها شاید نقصه‌هایی که در گذشته بوده است کاسته خواهد شد.

اقدامات حاکمیتی مؤثر بر پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد

سد بزرگ در مسیر تحقق شعار سال ۱۴۰۰

قرار بگیرد. با قرار گرفتن هر بخش در لیست تحریم‌ها، بسیاری از فرصت‌ها نظیر ارتباط با بازار کشورهای خارجی برای سرمایه‌گذار ایرانی از بین می‌رود. بر صرفه اقتصادی یک کسب و کار اثر بسزایی دارند. مجموعه اقدامات دولت آزادسازی اقتصادی اجازه می‌دهد بازار به وظیفه ذاتی خودش برای تخصیص بهینه منابع در نظام اقتصادی عمل کند و از سویی دیگر «کارآفرینی» را به عنوان یک نهاد حیاتی تولید ارزش افزوده در اقتصاد امروز، به مناسبات تولید و تجارت تزریق کند.

یک نفر هم نیست که محض رضای خدا به حضرات بگوید: عزیزان شما مگر از ایسین کار چیزی می‌دانای؟ شما، به ویژه عزیزان دولتی، اگر به رموز و فنون مدیریت بنگاه و چرخاندن چرخ تولید و تجارت واقف بودید که کار بنگاه و کارخانه تحت مدیریت مدبرانه تان به ورشکستگی و افلاس و رکود نمی رسید که بعد از به تهِ دیگ خوردن تفکیگر رانست و حمایت دولتی، پرایش به دنبال مالک جدید در بخش خصوصی باشید تا بلکه مال مرده نقد شود.

شکی نیست که در این واگذاری ها باید نهایت دقت در حفظ حقوق عمومی (یا همان حق دولت به معنای وسیع کلمه) و حقوق جامعه انجام شود؛ اما راهش مداخله در راه و رسم اداره یک فعالیت اقتصادی یا تعیین تکلیف برای اموالی که خودتان همین چند صباح پیش به دیگری واگذار کرده‌اید نیست.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکی در دولت (فقه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین کننده ساختن جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل انکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکته قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تایی اول قفل و ناقص و سسومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می‌کند.

ساختن این سه گانه اخیر هم البته الزاماتی دارد که ریشه‌ای‌ترین آن‌ها،همانطور که در ابتدای این یادداشت ذکر شد اعتقاد سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به «آزادی اقتصادی» به عنوان یک اصل حقوقی متین و یک ضرورت اساسی برای توسعه کشور است. روزی که این اعتقاد و التزام خود را در بازتعریف وظایف و حقوق و محدودیت‌های متقابل دولت و فعالان بخش خصوصی و نیز در بازتعریف مناسبات اقتصادی سیاسی کشور نشان داد، می‌توان به آینده پروژه خصوصی‌سازی و البته به قرار گرفتن کشور در مسیر تحقق آرمان «پیشرفت و عدالت، امیدوار شد». پیش از آن، هر که بیاید و هر که برود، هر چه بگویند و هر چه بشنویم، آش همین است و کاسه همین.

فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: در سالیان اخیر پیشرفت‌های زیادی در سامانه‌های راداری و پدافندی داشته‌ایم.به گزارش اقتصادسرامد، سرتیپ پاسدار امیرعلی حاجی‌زاده در حاشیه مراسم معارفه فرمانده جدید قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء(ص)، درباره دستاوردها در حوزه سامانه‌های پدافند هوایی اظهار کرد: به لطف الهی در تحقیقات و ساخت سامانه‌های پدافندی اعم از سامانه‌های راداری، موشکی و جنگ الکترونیک و پیشرفت‌های زیادی طی سال‌های گذشته انجام شده و امروز به نتیجه رسیده و محصول داریم.فرمانده نیروی هوافضای سپاه افزود: به‌کارگیری این سامانه‌ها نیازمند یک فرماندهی و کنترل بسیار دقیق است و این یک کار دفاعی و متفاوت با یک کار آفندی است و دشمن است که تعیین می‌کند از کدام مسیر می‌آید و طبیعتا سیستم کنترل فرماندهی که این سامانه‌ها را به‌کار می‌گیرد از پیچیدگی خاصی برخوردار است.حاجی‌زاده خاطر نشان کرد: لذا امروز در چند مرحله که در گذشته شاهد بودیم این فرماندهی کنترل تکامل پیدا کرده و امروز شاهد تحول بیشتری در این حوزه هستیم و در بکارگیری سامانه‌ها شاید نقصه‌هایی که در گذشته بوده است کاسته خواهد شد.

✽نویس ریب اتاق بازرگانی ایران

سراحد آنلاین ^{پایگاه خبری} **eghtesadsaramadonlin.ir**

اقدامات حاکمیتی مؤثر بر پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

✽نویس ریب اتاق بازرگانی ایران

یک نفر هم نیست که محض رضای خدا به حضرات بگوید: عزیزان شما مگر از ایسین کار چیزی می‌دانای؟ شما، به ویژه عزیزان دولتی، اگر به رموز و فنون مدیریت بنگاه و چرخاندن چرخ تولید و تجارت واقف بودید که کار بنگاه و کارخانه تحت مدیریت مدبرانه تان به ورشکستگی و افلاس و رکود نمی رسید که بعد از به تهِ دیگ خوردن تفکیگر رانست و حمایت دولتی، پرایش به دنبال مالک جدید در بخش خصوصی باشید تا بلکه مال مرده نقد شود.

شکی نیست که در این واگذاری ها باید نهایت دقت در حفظ حقوق عمومی (یا همان حق دولت به معنای وسیع کلمه) و حقوق جامعه انجام شود؛ اما راهش مداخله در راه و رسم اداره یک فعالیت اقتصادی یا تعیین تکلیف برای اموالی که خودتان همین چند صباح پیش به دیگری واگذار کرده‌اید نیست.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکی در دولت (فقه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین کننده ساختن جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل انکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکته قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تایی اول قفل و ناقص و سسومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می‌کند.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکی در دولت (فقه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین کننده ساختن جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل انکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکته قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تایی اول قفل و ناقص و سسومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می‌کند.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکی در دولت (فقه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین کننده ساختن جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل انکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکته قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تایی اول قفل و ناقص و سسومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می‌کند.

ساختن این سه گانه اخیر هم البته الزاماتی دارد که ریشه‌ای‌ترین آن‌ها،همانطور که در ابتدای این یادداشت ذکر شد اعتقاد سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به «آزادی اقتصادی» به عنوان یک اصل حقوقی متین و یک ضرورت اساسی برای توسعه کشور است. روزی که این اعتقاد و التزام خود را در بازتعریف وظایف و حقوق و محدودیت‌های متقابل دولت و فعالان بخش خصوصی و نیز در بازتعریف مناسبات اقتصادی سیاسی کشور نشان داد، می‌توان به آینده پروژه خصوصی‌سازی و البته به قرار گرفتن کشور در مسیر تحقق آرمان «پیشرفت و عدالت، امیدوار شد». پیش از آن، هر که بیاید و هر که برود، هر چه بگویند و هر چه بشنویم، آش همین است و کاسه همین.

اخبار

گروسی: در صورت عدم توافق در وین تا ۲۰می آماده مذاکره مستقیم با ایران هستیم

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تأکید کرد که در صورت نرسیدن به توافق در مذاکرات وین، آژانس آماده مذاکرات مستقیم با ایرانی‌ها خواهد بود.به گزارش اقتصادسرامد، رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گفت و گو با شبکه سعودی العربیه تأکید کرد: در موازات مذاکرات سیاسی در پایتخت اتریش ما در حال انجام مذاکرات فنی با ایران هستیم.و خاطر نشان کرد: نتایج مذاکرات سیاسی نیازمند صبر است اما در صورتی که قبل از تاریخ ۲۰می توافقی انجام نشود، مذاکرات مستقیمی را با ایرانی‌ها آغاز خواهیم کرد تا از تکمیل عملیات بازرسی اطمینان حاصل کنیم.بر اساس این گزارش، پیش از این خبرنگار العربیه اعلام کرده بود که رافائل گروسی گفته است که آماده رفتن به تهران و رازیخ در رابطه با هر گونه توافق جدیدی است که به آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اجازه دهد عملیات نظارت و بازرسی نیروگاه های ایران ادامه پیدا کند.

✽نویس ریب اتاق بازرگانی ایران

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.

اقتصاد را شکل می‌دهند.از این رو هر نوع تغییری در این قوانین تأثیرات بسیار گسترده‌ای به همراه خواهد داشت. لذا عموما حکومت‌ها تا حد امکان از تغییر قوانین مادر خودداری می‌کنند. برای نمونه تغییر قانون اساسی، قانون تجارت و قانون مدنی، تعادل کنونی جامعه را به‌شدت تغییر می‌دهد و در نتیجه پیش‌بینی‌پذیری را از آحاد اقتصادی سلب می‌کند.